

Однак біоконверсія несе певні гіпотетичні загрози. У процесі мікробіологічного розкладу подрібнених часток пагонів в ґрунті накопичуються біологічно активні сполуки, які викликають ґрунтовтому. У загальному землеробстві це явище усуває сівозміна. Монокультура промислового виноградарства створює умови ґрунтовтоми, що може негативно вплинути на приживлюваність та розвиток повторно закладених насаджень, строки культивування та їх продуктивність.

Значна небезпека біоконверсії виноградних ліз й від того, що у ґрунт буде вноситися величезна кількість патогенів, які ускладнять фітосанітарний стан насаджень та призведе до збільшення застосування пестицидів.

Вищенаведений аналіз свідчить, що при виборі способу утилізації видалених виноградних ліз у кожному конкретному випадку необхідно враховувати ряд факторів, насамперед витрати енергії, зміни у фітосанітарному стані насаджень та еколого-економічну ефективність.

УДК:633.111:631.254.86

ОЦІНКА СТІЙКОСТІ СОРТІВ ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ПРОТИ ЗБУДНИКІВ ОСНОВНИХ ХВОРОБ

Ю. В. Щербакова

- Національно-науковий центр «Інститут землеробства НААН»

В умовах інтенсивного землеробства хвороби є саме тими чинниками, що суттєво обмежують збільшення врожаю, призводять до погіршення якості зерна, щуплості та зниження схожості, тому важливе місце в селекції саме пшениці займає виведення сортів, стійких проти збудників хвороб та шкідників.

Дослідження проводили у відділі селекції і насінництва зернових культур ННЦ «Інститут землеробства НААН»; польові досліди були закладені в селекційній сівозміні ННЦ «Інститут землеробства НААН». Об'єкт досліджень – пшениця м'яка озима та яра (*Triticum aestivum* L.). Предмет досліджень – насіння з робочої колекції 90 сортів та ліній пшениці м'якої озимої та ярої. Оцінку хвороб проводили за допомогою імунологічної модифікаційної шкали встановлення типу імунності та інтенсивності ураження рослин пшениці за Страховим.

У 2014 році вищі бали стійкості до борошнистої роси і бурої іржі відмічено у таких сортозразків, як Пам'яті Гірка, Ольжана, Снігурка, Еритроспермум 316, Сяйво, Волгоградська 60, молдавський сорт VATRA. Тримається на рівні із сортом-стандартом 1 - Подолянка сортозразок Оберіг Миронівський, на рівні із сортом-стандартом 2 – Поліська 90 знаходились такі сорти як Столична, Копилівчанка, Ясногірка, та німецький сорт Torrild. Комплексну стійкість спостерігали у сорту Пам'яті Гірка.

У 2015 році у більшості сортозразків в колекційному матеріалі відмічено високі бали стійкості - 5-7. З них 3 сорти (Ольжана, Сяйво та Волгоградська 60) були кращими за комплексною стійкістю до досліджуваних хвороб. Висока загальна стійкість сортів у 2015 році обумовлена сприятливими погодними умовами.

У 2016 році комплексну стійкість до збудників досліджуваних хвороб спостерігали у 8 сортів: Ольжана, Снігурка, Сяйво, Волгоградська 60, Столична, Копилівчанка, Оберіг Миронівський та німецький сорт Torrild.

Найвищий бал стійкості проти борошнистої роси (7) порівняно з сортом-стандартом 1 - Подолянка протягом трьох років мали такі сорти як Пам'яті Гірка, Ольжана, Снігурка, Еритроспермум 316, Сяйво, Волгоградська 60, молдавський сорт VATRA та німецький сорт Torrild. Найвищий бал стійкості проти збудника септоріозу мали такі сорти як Пам'яті Гірка та Ольжана протягом трьох років. Комплексна стійкість протягом трьох років спостерігалась у сортів Пам'яті Гірка, Ольжана, Сяйво та Волгоградська 60. У порівнянні зі стандартом Поліська 90 виділені сорти з комплексною стійкістю Ольжана, Снігурка, Сяйво, Волгоградська 60, Столична, Копилівчанка та німецький сорт Torrild. Ці сорти можна вважати цінним матеріалом для подальших схрещувань.

УДК: 632.7:633(292.485)(477)

**ФАКТОРИ, ЩО ОБМЕЖУЮТЬ ШКІДЛИВІСТЬ ОСНОВНИХ ВИДІВ
ФІТОФАГІВ ПРИ ВИРОЩУВАННІ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР В
ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ**

**Ющенко Л.П., Мамчур Р.М., Дрозд П.Ю., Сахненко Д.В.,
Кириченко О.В., Варченко Т.П.**

Національний університет біоресурсів і природокористування України

В 2010-2016 роках динаміка осередків масового розмноження окремих видів фітофагів на сучасних польових культурах залежала від комплексу факторів формування агроценозу. Однак виникнення спалахів масового розмноження комах у ценозах корелювало ($r=0,75-0,91$) із фітосанітарними показниками угідь минулих років, рельєфом, агрохімічними властивостями, структурою посівних площ, фізіологічним станом кормових рослин на основних етапах їх органогенезу.

Так, у посівах, ослаблених посухою, покращувалась кормова цінність стебел і листя для живлення личинок спеціалізованих видів фітофагів. При цьому виживання личинок внутрішньостеблових фітофагів достовірно підвищувалось до 24% у порівнянні з контролем. Якість корму значною мірою регулювало виживання популяції в період спалаху та впливало на її просторову